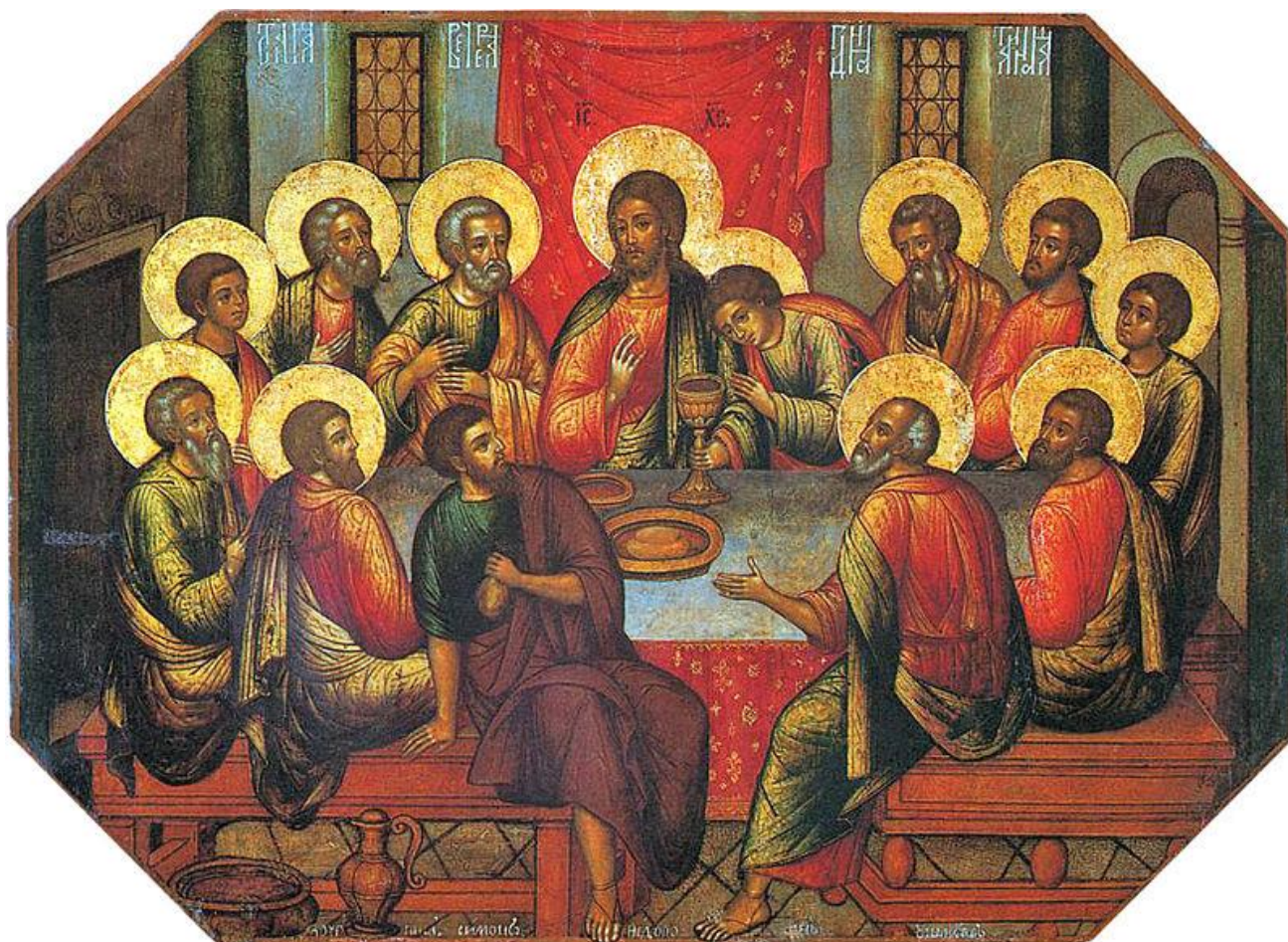

Smíření dnes – 75 let od obsazení Sudet Versöhnung heute – 75 Jahre Besetzung des Sudetenlandes

Jesus Christus und seine Jünger bei ihrem letzten Abendmahl, Ostern um das Jahr 30 in Jerusalem
Ježíš Kristus a jeho učedníci při své poslední večeři, Velikonoce kolem roku 30 v Jeruzalémě

Adolf Hitler und seine „Jünger“ bei einem Mahl am 3. Oktober 1938 zwischen Haslau und Franzensbad auf ihrem Weg nach Eger

Adolf Hitler a jeho „učedníci“ při hostině konané 3. října 1938 mezi Hazlovem a Františkovými Lázněmi na jejich cestě do Chebu

Ein „Jünger“ von den tschech. Revolutionsgarden beaufsichtigt am 30. Mai 1945 die Sudetendeutschen bei den „Todesmarsch“ aus Brünn nach Pohrlitz

Jeden z „učedníků“ českých Revolučních gard dohlíží 30. května 1945 na sudetské Němce při „Pochodu smrti“ z Brna do Pohořelic

**... UND HEUTE? Wohin und mit wem gehen wir heute?
... A DNES? Kam a s kým se vydáme dnes?**

Část I. Přivítání a zahájení

Zodpovídá: Ulrich Blobner

Teil I. Begrüßung und Eröffnung

Verantwortlich: Ulrich Blobner

Vstupní píseň – latinsky

Eröffnungslied – auf Latein

1. Veni Creator Spiritus

Veni, Creator, (3x) Spiritus!

Přijď, Duchu Stvořiteli!

Komm, o Du Geist der Schöpfer!

Přivítání

Willkommensgruß

Úvodní slovo

Hinführende Worte

Vstupní modlitba

Einleitungsgebet

Hospodine, náš Bože, ty jsi ve svém Synu podivuhodným způsobem smířil lidstvo sám se sebou. Nyní jsi nám daroval tuto chvíli jako čas reflexe, pokání a smíření. Prosíme, dej nám skrze tuto slavnost milost růstu v poznání Ježíše Krista, abychom tak životem z víry zviditelňovali sílu jeho výkupné oběti. O to prosíme skrze Krista, který s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. Amen.

Herr, unser Gott, du hast in deinem Sohn die Menschheit auf wunderbare Weise mit dir versöhnt. Du schenkst uns nun diese Stunde als eine Zeit der Reflexion, Buße und Versöhnung. Gib uns durch diese Feier die Gnade, dass wir in der Erkenntnis Jesu Christi voranschreiten und die Kraft seiner Erlösungstat durch ein Leben aus dem Glauben sichtbar machen. Darum bitten wir durch ihn, der in der Einheit des Heiligen Geistes mit dir lebt und herrscht in alle Ewigkeit. Amen.

Po úvodní modlitbě – česky

Nach dem Einleitungsgebet – auf Tschechisch

2. Hospodine, ulituj nás

Hospodine, ulituj nás.
Jezu Kriste, ulituj nás.
Spasiteli všeho světa,
spasiž nás; i uslyšiž,
Hospodine, hlasy naše!

*O Herr, erbarme Dich unser.
Jesus Christus, erbarme Dich unser.
O Heiland von der ganzen Welt,
rette uns; und höre,
o Herr, unsere Stimmen!*

Dej nám všem Hospodine
hojnost, pokoj v naší zemi
hojnost, pokoj v naší zemi
hojnost pokoj v naší zemi!

*Gib uns allen, o Herr,
Wohlstand, Frieden
in unserem Land (3x)*

Kyrie, eleison!

Kyrie, eleison!

Část II. Zvěstování

Zodpovídá: Gerhard Roßbach

Čtení a kázání (2 Kor 5,17-20)

Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pomínulo, hle, je tu nové! To všechno je z Boha, který nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření. Neboť v Kristu Bůh usmířil svět se sebou. Nepočítá lidem jejich provinění a nám uložil zvěstovat toto slovo smíření. Jsme tedy posly Kristovými, Bůh vám domlouvá našimi ústy; na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem!

Teil II. Verkündigung

Verantwortlich: Gerhard Roßbach

Lesung und Predigt (1. Kor 5:17-20)

Wenn also jemand in Christus ist, dann ist er eine neue Schöpfung: Das Alte ist vergangen, Neues ist geworden. Aber das alles kommt von Gott, der uns durch Christus mit sich versöhnt und uns den Dienst der Versöhnung aufgetragen hat. Ja, Gott war es, der in Christus die Welt mit sich versöhnt hat, indem er den Menschen ihre Verfehlungen nicht anrechnet und uns das Wort von der Versöhnung zur Verkündigung anvertraute. Wir sind also Gesandte an Christi statt, und Gott ist es, der durch uns mahnt. Wir bitten an Christi statt: Lasst euch mit Gott versöhnen!

3. Vertraut den neuen Wegen

- 1. Být zběhlí na nových cestách, na které nás Pán posílá, znamená: pohybovat se, protože život je putováním. Od dob zářivé Boží duhy na vysokém nebi lidé stále putují do země zaslíbené.*
- 2. Být zběhlí na nových cestách a putovat časem! Bůh chce, abyste byli požehnáním pro jeho zemi. Ten, který do nás před věky vdechl život, nás povede tam, kde nás chce mít a kde nás potřebuje.*
- 3. Být zběhlí na nových cestách, na které nás Bůh poslal! On sám nám vychází vstříc. Budoucností je jeho země. Kdo se vydá na cestu, ten může doufat v čas věčnosti. Brána je otevřena. Země je zářivá a širá.*

1. Vertraut den neuen Wegen, auf die der Herr uns weist, weil Leben heißt: sich regen, weil Leben wandern heißt. Seit leuchtend Gottes Bogen am hohen Himmel stand, sind Menschen ausgezogen in das gelobte Land.
2. Vertraut den neuen Wegen und wandert in die Zeit! Gott will, dass ihr ein Segen für seine Erde seid. Der uns in frühen Zeiten das Leben eingehaucht, der wird uns dahin leiten, wo er uns will und braucht.
3. Vertraut den neuen Wegen, auf die uns Gott gesandt! Er selbst kommt uns entgegen. Die Zukunft ist sein Land. Wer aufbricht, der kann hoffen in Zeit und Ewigkeit. Die Tore stehen offen. Das Land ist hell und weit.

Část III. Lítost a pokání

Zodpovídá: Petr Hruška

Dialog smíření

Ulrich se na začátku pokusil načrtnout něco z bolestné části společné historie Čechů a Němců na tomto území. Jáhen Gerhard Roßbach nás ve světle Božího slova vyzval k odvaze ke smíření s Bohem i mezi sebou navzájem.

Nyní se zaposloucháme do dialogu, který vznikl na základě našich rozhovorů s mnoha Čechy i Němci. Byli to lidé, kteří již na cestě smíření ušli menší či větší úsek cesty, kteří však také stále ještě touží po dalším prohloubení tohoto smíření a uzdravení vzájemných vztahů. Přijměte, prosím, tento dialog jako inspiraci pro vaši osobní výpověď, pro váš osobní postoj, pro vaše díkůvzdání či prosbu...

Představme si dva mladé lidi, například přátele ze studijní stáže. **Johannes**, Němec, pochází z rodiny, která byla po válce vysídlena z Chebska do německého Plavna. **Pavla**, Češka, pochází z rodiny, která musela před válkou odejít do českého vnitrozemí. Dostala se jim do ruky novinová zpráva o obsazení českého

Teil III. Reue und Buße

Verantwortlich: Petr Hruška

Ein Dialog der Versöhnung

Ulrich hat am Anfang versucht etwas von dem schmerzlichen Teil der gemeinsamen deutsch-tschechischen Geschichte in unserer Region zu skizzieren. Diakon Gerhard Roßbach hat uns im Licht des Wortes Gottes herausgefordert, den Mut zu finden, sich mit Gott und untereinander zu versöhnen.

Jetzt werden wir einem Dialog zuhören, der auf Grund unserer Gespräche mit vielen Tschechen und Deutschen entstanden ist. Es waren Leute, die schon ein gewisses Stück auf dem Weg der Versöhnung zurückgelegt haben, die sich aber noch nach einer größeren Vertiefung dieser Versöhnung und nach der Heiligung unserer gemeinsamen Beziehungen sehnen. Nehmen Sie also diesen Dialog als eine Inspiration für Ihre persönlichen Fragen und Antworten, für Ihre persönliche Haltung und Einstellung und für Ihren Dank oder Ihre Bitte...

Stellen wir uns zwei junge Leute vor, möglicherweise Freunde von einem Studentenaustausch. **Johannes** ist ein Deutscher und er stammt aus einer Familie, die nach dem Krieg aus Eger ins deutsche Plauen ausgesiedelt worden ist. **Pavla** ist eine Tschechin und sie stammt aus einer Familie, die sich vor dem Krieg ins tschechische Inland zurückziehen musste. Es ist ihnen eine zeitgenössische Zeitungsnachricht über die Besetzung des Sudetenlandes mit

pohraničí s připojenou fotkou Hitlera hodujícího někde na louce mezi Hazlovem a Františkovými Lázněmi. Johannes přijel na návštěvu za Pavlou a domluvili se, že se na toto místo půjdou podívat a odtud že pak půjdou pěšky do Chebu...

Tak jsme tady. Tady to někde muselo být...

Pavla: Hezké místo. Často tady kolem jezdím, ale nikdy mě nenapadlo, že právě tohle místo může hodně starším lidem připomínat ten nešťastný osmatřicátý...

Podívej, podle té fotky se zdá, že ti naši tehdejší pohlaváři tady opravdu slavili, že Sudety za chvíli budou jenom pro Němce... Úplně mě z toho mrazí...

P: Ale nechme toho! To už je přeci dávno pryč. Proč znova otvírat starý bolesti?

Víš, já pořád tak nějak cítím, když sem přijedu, že vy Češi nemáte nás Němce moc v lásce.

P: Opravdu? To myslíš i mě!?
Ale ne, tím nemyslím nás dva, ale tak obecně.

P: Hmm, tak to je možný. Všimla jsem si toho také u svého dědečka. Ten až do své smrti s hořkostí vzpomínal na to, jak se tehdy

einem beigefügten Foto von Hitler, in die Hände gekommen: Der Führer sitzt bei einem Gastmahl auf irgendeiner Wiese zwischen Haslau und Eger. Johannes ist bei Pavla in Tschechien zu Besuch und die zwei haben beschlossen sich gemeinsam diesen Ort anzusehen, um von dort aus gemeinsam zu Fuß nach Eger zu gehen...

Johannes: Da sind wir ja. Hier muss es irgendwo stattgefunden haben...

Ein schöner Ort. Ich fahre oft hier vorbei, aber es ist mir niemals in den Kopf gekommen, dass eigentlich dieser Ort einige ältere Leute an das unglückliche Jahr '38 erinnern könnte...

J: Sieh mal, nach diesem Foto sieht's so aus, als hätten die damaligen Potentaten hier wirklich gefeiert, dass das Sudetenland bald nur noch für die Deutschen bestimmt sein wird... Es überläuft mich eiskalt...

Aber, lassen wir es! Es ist schon lange vorbei. Warum wieder die alten Wunden aufreißen?

J: Weißt du, immer wenn ich hierher komme, habe ich das Gefühl, dass die Tschechen, uns Deutsche nicht besonders mögen.

Ach, wirklich? Denkst Du, ich auch?

J: Nein, damit meine ich nicht uns zwei, aber so im Allgemeinen.

Tja, das ist gut möglich. Ich habe es auch bei meinem Opa bemerkt. Er ist bis zu seinem Tod nicht mit dem Schmerz fertig geworden, dass er 1938 schnell

v osmatřicátém musela jejich rodina rychle sbalit a odejít do vnitrozemí...

*Tak to je mi moc líto...
Myslím, že právě proto je i dneska důležité o tom mluvit. Vždyť i tady byli přeci stateční lidé, kteří proti nacismu bojovali a zaplatili to i životem...*

P: Někde jsem četla, že když se národ nedokáže poučit ze své historie, je nucen ji prožívat znovu.

Přesně tak! I když jsme to my mladí nezažili, je třeba o tom mluvit. Vrtá mi hlavou otázka, jaké by to asi bylo, kdyby můj dědeček měl odvahu včas poprosit tvé prarodiče za odpuštění... Možná by pak nemuseli umírat v takové hořkosti...

P: No, myslím, že by to sice i tak pro ně bylo hrozně těžké odpustit, ale určitě by to pak bylo snazší... Ale to už nevrátíme. Mně zas vrtá hlavou spíše jiná otázka: Můžeme to nějak napravit my? Je možné nějak uzdravit, co se jednou stalo?

Já myslím, že už to nějak napravujeme tím, že jsme přátelé. Že o tom spolu mluvíme. Že ti tohle všechno můžu říkat. Myslím, že právě tím už tak trochu přispíváme k tomu, aby se vzpomínky

zusammenpacken und ins tschechische Kernland gehen musste...

J: Also das tut mir wirklich leid... Ich meine, deswegen ist es auch heute so wichtig darüber zu sprechen. Auch hier waren doch mutige Menschen, die gegen den Nationalsozialismus angekämpft haben und mit dem Leben bezahlt haben...

Irgendwo habe ich gelesen, dass ein Volk, welches nichts aus seiner eigenen Geschichte lernt, Gefahr läuft sie erneut durchleben zu müssen.

J: Genauso ist es! Wenn auch wir junge Leute das Ganze damals nicht durchgemacht haben, muss man dennoch heute davon reden. Es geht mir im Kopf herum, wie wäre es gewesen, wenn mein Opa sich den Mut gefasst hätte, rechtzeitig deine Großeltern um Verzeihung zu bitten... Vielleicht hätten sie nicht in Verbitterung sterben müssen...

Ich denke, dass es auch dann für sie sehr schwierig gewesen wäre zu vergeben, aber vielleicht wäre alles auch einfacher geworden... Aber es ist nicht möglich zurückgehen. Mir geht eine andere Frage im Kopf herum: Können vielleicht wir es wieder gutmachen? Kann man vielleicht auch heute wieder heilen, was einmal passiert ist?

J: Mir scheint, dass unsere Freundschaft ein erster Schritt zur Wiedergutmachung ist, dass wir davon sprechen, dass ich dir einfach alles erzählen kann. Ich bin der Meinung, dass man schon dadurch ein bisschen zur Heilung der Erinnerungen beitragen kann und dass

uzdravily a aby se historie nemohla znovu opakovat...

P: Ale musím říct, že ta pohnutá historie tady v tom kraji pořád působí. Vždyť víš, nenarodila jsem se zde. Ale když jsem se sem přistěhovala, připadal mi zdejší kraj nějak smutný, podivně prázdný a zanedbaný.

Jo, to mi taky praštilo do očí, když jsem sem poprvé přijel...

P: Ty zvláštní vesnice s hrázděnými domky a v pohraničních lesích zbytky zaniklých obcí. Je cítit, že tady někdo chybí. Někdo kdo tady byl po staletí doma a měl tu krajinu rád.

Mojí babičce se vždycky rozzářily oči, když začala vyprávět o milovaném rodném Mühlbachu, o tajemné Bismarckově věži – kam si jako děti chodili hrát, o romantické studánce Buchbrunnen – ze které proudí voda z Německa potrubím až do Chebu...

P: A tady zase cítím velkou lítost já. Myslím, že bylo velkou chybou vyhnat po válce skoro všechny Němce z jejich domova, kde žili po staletí... Jak bych byla ráda, kdyby moje babička, i přes ztrátu svého syna

man damit das Wiederholen der Geschichte verhindert...

Ich muss aber gestehen, dass diese tragische Geschichte sich bis heute in dieser Region niederschlägt. Du weißt, dass ich nicht hier zur Welt kam.

Als ich aber hierher umzog, spürte ich eine seltsame Traurigkeit in diesem Landstrich, als wäre er irgendwie leer und vernachlässigt.

J: Ja, ja, das ist mir auch aufgefallen, als ich hier zum erstenmal her gekommen bin...

Die merkwürdigen Dörfer mit den schönen, aber oft verfallenen Fachwerkhäusern und in den Wäldern an der Grenze die Überreste der geschleiften Ortschaften. Man spürt, dass da jemand fehlt. Jemand der hier seit Jahrhunderten zu Hause ist und die Landschaft liebt.

J: Meiner Oma leuchteten immer wieder die Augen, wenn sie von ihrem geliebten Mühlbach erzählte – dort wo sie geboren wurde, oder von dem geheimnisvollen Bismarckturm – in welchem sie als Kinder spielten, oder von dem romantischen Buchbrunnen – von wo aus Trinkwasser aus Deutschland bis nach Eger fließt...

Und hier bin ich es, die eine große Reue empfindet. Ich bin überzeugt, dass es ein großer Fehler war, fast alle Deutschen nach dem Krieg aus ihrer jahrhundertealten Heimat zu vertreiben...

Wie froh wäre ich, wenn meine Großmutter trotz des Verlustes

v koncentráku, byla schopná poprosit tvoji babičku za odpuštění, jak na ní plivala a nadávala, když vaši museli s ostatními Němci nastupovat tady v Chebu do dobytčáku...

Ano, na to až do své smrti babička vzpomínala...

P: Jako by všichni byli stejní zločinci... A když jsem se navíc dozvěděla, jaké krutosti se leckde v pohraničí děly po válce, když už bylo nacistické Německo poraženo na hlavu, stydla ve mně krev. Je tohle možné odpustit?

Díky, že to takhle říkáš. To by potřeboval slyšet můj táta. Možná by zjistil, že všichni Češi nejsou stejní a třeba by se odvážil jednou přijet se sem podívat...

P: Pozvi jej, může přespat u nás doma! A může se pak s námi a s dalšími českými i německými přáteli tady po kraji toulat, společně se modlit, mluvit, mlčet a možná se spolu s námi zase také i smát... Skrze dobré společenství a přátelství se přeci mohou uzdravit i ta nejhlubší zranění...

No jo, táta je skutečně ještě hodně zraněný, ale snad se časem pozvat nechá. Není ale zvyklý nějak moc o sobě mluvit. On je spíš praktický...

ihres Sohnes im KZ fähig gewesen wäre deine Großmutter um Verzeihung zu bitten, dass sie sie damals bespuckte und beschimpfte, als sie mit Ihrer Familie und mit anderen Deutschen in Eger in den Viehwaggon einsteigen musste...

J: Ja, daran erinnerte sich Oma bis zu ihrem Tod...

Als ob alle die gleichen Verbrecher gewesen wären... Und als ich erfahren habe, welche Grausamkeiten man nach dem Krieg im Grenzgebiet an den Sudetendeutschen verübt hatte, als Nazideutschland besiegt worden war, da erstarrte mir das Blut in den Adern aus Schrecken.

Wie kann man dies vergeben?

J: Danke, dass du das sagst. Mein Vater sollte das hören. Vielleicht würde er feststellen, dass alle Tschechen doch nicht gleich sind und vielleicht gäbe es ihm den Mut und die Kraft eines Tages wieder hierher zu kommen...

Lade ihn doch ein, er könnte bei uns übernachten! Und er kann zusammen mit uns und mit anderen deutschen und tschechischen Freuden wandern, beten, sprechen und schweigen und hoffentlich auch wieder mit uns lachen... Durch echte Gemeinschaft und Freundschaft können nämlich die schlimmsten Verletzungen heilen.

J: Tjaa, mein Vater ist an diesem Punkt noch sehr verletzt, aber vielleicht lässt er sich ja doch darauf ein. Er ist aber ein Typ, der nicht so viel über sich spricht. Praktisch zupacken, das liegt ihm eher.

P: Tak dobře, tak může navštívit evangelický sbor! Tam budou zakládat česko-německou mateřskou školku a táta má přeci s takovými věcmi velké zkušenosti, třeba by jej bavilo s nimi spolupracovat...

*Kéž by se to podařilo.
Myslím, že každé takovéhle setkání je také znamením vzájemného odpuštění a ochoty jít dál zase společně.*

P: Hodně toho je ale ještě před námi. A hodně lidí to takhle pořád ještě nevidí. A je mezi nám ještě hodně hořkosti a neodpuštění...

*Podívej, už jsme tady.
Tak tohle je ten evangelický kostel?*

P: Ano, kostel Pokoje mu říkají. To přímo zve ke společné modlitbě za smíření! Co ty na to?

Jasně! Pomodlíme se tam, aby hodně lidí mohlo prožívat to, co již prožíváme my dva...

Chvilé ticha...

*Po Dialogu smíření
– společně česky a německy*

Na gut, dann könnte er in der evangelischen Gemeinde mithelfen. Dort wird man einen deutsch-tschechischen Kindergarten einrichten. Dein Vater hat doch mit solchen Sachen auch große Erfahrungen, vielleicht würde es ihm Spaß machen mit ihnen anzupacken...

J: Wenn es nur gelingen würde. Mir scheint, dass jedes solche Treffen auch ein Zeichen gegenseitiger Vergebung sein kann und ein praktischer Beweis von der Bereitwilligkeit gemeinsam weiterzugehen.

Vieles liegt aber noch vor uns. Und viele Leute sehen es immer noch nicht so. Und es gibt zwischen uns immer noch viel Bitterkeit, Schmerz und Verweigerung zu vergeben...

J: Sieh mal, wir sind angekommen. Also, ist das die evangelische Kirche?

*Ja, Friedenskirche, nennt man sie. Das klingt wie eine Einladung zu einem gemeinsamen Versöhnungsgebet!
Was hältst du davon?*

J: Natürlich! Wir beten dort, damit viele das erleben können, was wir zwei schon erleben.

Stille Zeit...

*Nach dem Dialog einer Versöhnung
– auf Tschechisch und Deutsch zusammen*

4. Před tebou, Pane / Die Finsternis ist nicht Finster

Před tebou, Pane,
temno ztrácí
sílu svou,
noc odchází a den
jasně září.

Die Finsternis
ist nicht Finster
für dich.
Die Nacht ist Licht
wie der Tag.

Prosby za odpuštění

Řada špatných věcí, kterým naši předkové před válkou, během války či po ní mlčky přihlíželi nebo se na nich přímo podíleli, se neměly stát. Zasadili jsme si tak vzájemně rány, které dodnes nejsou uzdraveny.

Boží slovo nás ale povzbudilo, že skrze Kristův kříž můžeme svoji vinu i vinu našich předků jasně nahlédnout, pojmenovat, přinést ji před Boha a poprosit o prominutí – za nás i za ty, kteří už dávno odešli a nenašli k tomu dostatek síly. Vždyť před Boží tváří není nikdy pozdě. Všichni jsme přeci součástí svých národů a těla Kristova a můžeme se tak přiznat k lítosti a zástupně i ke spoluzodpovědnosti za to, co se mezi našimi národy stalo.

Proto nyní zazní **dvě prosby za odpuštění**. Vyslovíme je jen **jménem českých a německých členů přípravného týmu**, protože je nechceme předem vydávat za vaše vlastní. Je však možné, že budou i pro někoho z vás inspirací pro vaše osobní vyznání. Před Boží tváří – tiše či nahlas – při následném prostoru k modlitbě, či dokonce později po bohoslužbě, při osobních setkáních tváří v tvář.

Bitten um Vergebung

Es sind einige schlimme Dinge passiert, bei denen unsere Vorfahren vor dem Krieg, während des Krieges oder nach dem Krieg schweigend zuschauten oder sogar dabei mitmachten. Das hätte nicht passieren dürfen. Dadurch wurden gegenseitig Wunden geschlagen, die bis heute nicht verheilt sind.

Das Wort Gottes aber ermutigte uns, dass wir, durch das Kreuz Christi, unsere Schuld und die Schuld von unseren Vorfahren klar sehen, benennen, vor Gott bringen und um Verzeihung bitten können – für uns und für die, die schon längst nicht mehr unter uns leben und die vielleicht dazu die Kraft nicht gefunden haben. Aber vor Gottes Antlitz es ist niemals zu spät. Wir alle sind doch ein Teil von unseren Nationen und vom Leib Christi, deswegen können wir hier unsere Reue ausdrücken und stellvertretend auch zu unserer Mitverantwortlichkeit stehen für das, was zwischen unseren Nationen geschah.

Darum werden jetzt **zwei Bitten um Vergebung** vorgetragen. Wir werden sie nur **im Namen der deutschen und tschechischen Mitglieder des Vorbereitungsteam** bringen, weil wir möchten diese Bitten im voraus nicht als ihre eigene ausgeben. Es ist aber möglich, dass sie dadurch eine Inspiration auch für ihr persönliches Bekenntnis bekommen werden. Vor dem Antlitz Gottes – leise oder laut – bei dem folgenden Raum für Gebet, oder sogar später beim gemeinsamen Austausch nach dem Gottesdienst von Angesicht zu Angesicht.

Němečtí křesťané:

Bratři a sestry, prosím, odpust'ťte našim předkům, ano, odpust'ťte, prosím, nám, sudetským Němcům, že jsme v osmatřicátém z plných plic křičeli „Sieg, Heil“, když Hitler a jeho doprovod projížděli Chebem. Slepě jsme jej uctívali jako nějakého spasitele.

Mnohým z nás bylo jedno, co se stane s vámi Čechy. Mnohé vaše rodiny musely všechno opustit a odejít do vnitrozemí. A my se vůbec neptali, jak vám při tom bylo. A to i přesto, že jsme před tím byli dobří sousedé! Chodili jsme do stejné školy a společně každou neděli do kostela...

Jak jsme jen mohli uvěřit tomu, že jsme něčím lepším, než vy, Češi? Můžete nám to někdy, prosím, odpustit? Aroganci a egoismus mnohých z nás..., strach a zbabělost..., obrovskou naivitu...

A když jsme se později začínali dozvídat, jaké zločiny byly na vás Češiš spáchány „ve jménu Německa“, byli jsme šokováni. Teror Heydrichiády. Nebo „to s Lidicemi a s Ležáky“! Nepředstavitelné – celé vesnice prostě vyhlazeny! Toto vše je mi nesmírně líto. Jak jen, ano, jak jen jsme tomu mohli zabránit?

Deutsche Christen:

Brüder und Schwestern, bitte, verzeiht unseren Vorfahren, ja, verzeiht uns, den Sudetendeutschen, dass wir im Jahr 1938 aus voller Seele „Sieg, Heil“ geschrien haben, als Hitler und sein Gefolge durch Eger fuhren. Wie einen Heiland haben wir ihn blind verehrt.

Viele von uns haben sich einfach keine Gedanken gemacht, was mit euch Tschechen passieren wird. Viele eurer Familien mussten alles verlassen und nach Innerböhmen umsiedeln. Und wir haben uns gar nicht gefragt, wie es euch damit ging. Und das dennoch, obwohl wir davor gute Nachbarn waren. Wir waren zusammen in der gleichen Bürgerschule und gingen doch immer sonntags gemeinsam in die Kirche...

Wieso konnten wir glauben, dass wir etwas Besseres sind als ihr, Tschechen? Bitte, könnt ihr das jemals verzeihen? Die Arroganz und der Egoismus von vielen von uns..., die Angst und die Feigheit..., die riesige Naivität...

Und als wir später nach und nach anfangen zu erfahren, was alles „in deutschem Namen“ an euch Tschechen für Verbrechen verübt wurden, wir waren schockiert. Der Terror infolge des Attentats auf Heydrich. Oder „das mit Lidice und Ležáky“! Unvorstellbar - ganze Dörfer einfach ausgelöscht! Mir tut das unendlich leid. Wie hätten, ja, wie hätten wir es doch verhindern können?

Mnozí z tehdejších pamětníků stále znovu opakují, že oni osobně přeci nedělali nic zlého a že za tím vším prý stáli jiní – ti v koncentracích, ti u SS, ti u gestapa. To ale není pravda! Jsem si stále více vědom toho, jak jsme tomuto celému systému napomáhali, jak jsme v něm fungovali a jak jsme se i skrze své mlčení obtížili velikou vinou.

Nevím, jestli nám to můžete odpustit. Zvláště vy, kterých se to nějak osobně dotklo. Pochopil bych, když k tomu ještě nebudete připraveni. Jak dlouho ale my starší ještě budeme naživu? Všechno to odčinit už nestačíme. To, co mi zbývá, je naděje v milostivého Boha, kterou teď a tady před vás přináším.

Chvilé ticha...

Čeští křesťané:

Bratři a sestry, prosím, odpusťte našim předkům, ano, odpusťte nám, Čechům, že jsme i zde v chebském pohraničí po válce, šílení nenávistí, plivali na vaše rodiče a prarodiče a řvali: „Táhněte si do rajchu, jak jste pořád chtěli!“

Bolest ze ztráty našich blízkých na frontě, při nucených pracích a v koncentračních táborech nám mnohým zatemnila mysl a nechtěli jsme vidět, že to často nebyli vaši rodiče, kteří to způsobili. Teprve mnohem později nám začalo docházet, jak hroznému zlu jsme sloužili.

Viele von damaligen Zeitzeugen sagen immer, dass sie ja persönlich nichts Schlimmes gemacht hätten, das waren die anderen in den KZs, die SS und Gestapo. Das stimmt aber nicht! Mir wird immer mehr bewusst, wie ich in diesem ganzen System mitgeholfen und funktioniert habe und auch durch mein Schweigen so große Schuld auf mich geladen habe.

Ich weiß nicht, ob ihr uns vergeben könnt. Ich könnte es verstehen, wenn ihr es nicht fertig bringt. Wie lange aber werden wir Alten noch leben? Wieder gut machen können wir all das nicht mehr. Was mir bleibt ist die Hoffnung auf einen gnädigen Gott, die ich hier und jetzt vor euch bringe.

Stille Zeit...

Tschechische Christen:

Brüder und Schwestern, bitte, verzeiht unseren Vorfahren, ja, verzeiht uns, den Tschechen, dass wir auch hier, im Egerland, nach dem Krieg, verrückt vom Hass, auf eure Eltern und Großeltern gespuckt und geschrien habe: „Geht heim ins Reich, wie ihr es euch doch immer gewünscht habt!“

Der Schmerz über den Verlust von unseren Verwandten an der Front, bei der Zwangsarbeit und in KZ-Lagern hat uns die Sinne getrübt und wir wollten nicht zusehen, dass es oft nicht eure Eltern waren, die unseren Schmerz verursachten. Erst viel später haben wir begonnen zu begreifen, welch große Bosheit wir eigentlich verübten.

Dneska je i mně jasné,
že jsme i my naší zaslepeností
přispěli k atmosféře msty,
ve které zahynuli i mnozí
nevinní...

Můžete nám to vůbec
někdy odpustit? Ono časté
nerozlišování mezi vinnou
a nevinou... Pomstychtivost...
Zbabělé mlčení k ponižování,
ale i k očividným zločinům...
Proklínání všeho
německého...

Až dnes mi začíná
docházet, jakých krutostí jsme i
my Češi byli po válce schopni.
Brněnský pochod smrti...,
Postoloprty..., Ústí nad
Labem..., Revoluční gardy...
Byli jsme po válce zaplaveni
bolestí a nenávistí, ale proč
jsme museli oplácet stejnou
mincí?

I později jsme já a moji
vrstevníci vaši bolest ze ztráty
vlasti a všechnu tu prožitou
nespravedlnost snižovali
neustálými odkazy na hrůzy
války, kterou přeci začali
Němci. Teprve dnes jasně
vidím, že vzájemné obviňování
a vyčítání nás přivedly do
začarovaného kruhu,
ze kterého už jednou
musíme vystoupit.

Proto i já dnes chci tento
krok s Boží pomocí učinit a
znovu vás požádat:
Prosím, můžete-li,
odpustěte nám!

Chvilé ticha...

*Heute kann auch ich sehen, dass
auch durch unsere Blindheit eine
Atmosphäre der Rache entstand, in
welcher auch viele Unschuldige
umgekommen sind...*

*Könnt ihr das uns je wieder
verzeihen? Das häufige Nicht-
unterscheiden zwischen Schuld und
Unschuld, unseren Rachedurst, das
feige Schweigen zu Erniedrigungen,
aber auch zu offensichtlichen
Verbrechen, das Verfluchen von allem,
was deutsch war...*

*Erst heute komme ich zu der
Einsicht, zu welche Grausamkeiten
wir Tschechen nach dem Krieg fähig
waren. Der Brünner Todesmarsch...,
Postelberg..., Aussig...,
die Revolutionsgarden...
Wir waren nach dem Krieg überflutet
vom Schmerz und Hass, warum aber
mussten wir doch Gleiches mit
Gleichem vergelten?*

*Auch später habe ich zusammen
mit einigen anderen euren Schmerz
über den Verlust eurer Heimat nicht
sehen wollen und wir haben die
Ungerechtigkeiten, die euch
zugestoßen sind mit dem ständigen
Hinweis auf die Schrecken des von
Deutschen begonnen Krieges
entschuldigt. Erst heute sehe ich klar,
dass die gegenseitigen
Schuldzuweisungen und -vorwürfen
uns in einen Teufelskreis führte, den
wir endlich durchbrechen müssen.*

*Darum möchte ich heute diesen
Schritt mit Gottes Hilfe machen und
wieder sagen:
Bitte, wenn ihr könnt, vergebt uns!*

Stille Zeit...

Modlitba smíření

Boží slovo, které jsme četli, platí dnes i pro nás: „Kdo je v Kristu, je nové stvoření“ (2 Kor 5,17).

Pojďme nyní tuto „novost“ odkrýt v následující chvíli tiché modlitby, před tváří toho, který „nás smířil sám se sebou skrze Krista“ (2 Kor 5,18). A v důvěře v tuto svobodu, v toto skrze Krista nově darovaném smíření, můžeme nyní – v tichosti svého srdce, kdo chce i nahlas – možná udělat některý z kroků na cestě ke smíření:

- uznat svoji vlastní vinu či vinu našich předků;
- vyjádřit svoji lítost;
- vyslovit svoji prosbu za odpuštění;
- vyjádřit svoji ochotu k nápravě;
- darovat své odpuštění;
- děkovat za již prožité smíření...

Versöhnungsgebet

Das Wort Gottes, das wir gelesen haben, gilt noch heute für uns: „Wenn also jemand in Christus ist, dann ist er eine neue Schöpfung“ (2. Kor 5:17). Lasst uns jetzt dieses „Neue“ in der nun folgenden Zeit des stillen Gebetes entdecken, vor dem Angesicht dessen, „der uns durch Christus mit sich versöhnt hat“ (2. Kor 5:18). Und im Vertrauen auf diese Freiheit, in diesen von Christus neu geschenkten Frieden, können wir jetzt – in der Stille unseres Herzens, wer möchte auch laut – vielleicht einen Versöhnungsschritt gehen:

- unsere eigene Schuld oder die Schuld von unseren Vorfahren zugeben;
- unsere Reue ausdrücken;
- unsere Bitte um Vergebung aussprechen;
- unsere Bereitschaft etwas gutmachen zu wollen ausdrücken;
- unsere Vergebung schenken;
- für schon erfahrene Versöhnung danken...

*Tiše během modlitby smíření...
– společně česky a německy*

*Leise während des Versöhnungsgebetes
– auf Tschechisch und Deutsch zusammen*

5. Zůstaňte zde / Bleibet hier

Zůstaňte zde
a bděte se mnou.
Bděte a modlete se,
bděte a proste.

Bleibet hier
und wachet mit mir.
Wachet und betet,
wachet und betet.

*Po pozdravení pokoje
– společně česky a německy*

*Nach dem Zeichen des Friedens
– auf Tschechisch und Deutsch zusammen*

6. Každý den Pán mi sílu dává / Meine Hoffnung und Freude

Každý den
Pán mi sílu dává,
písní mou je můj Pán.
On se stal mým spasením,
když kráčím s ním,
nemusím se bát,
když kráčím s ním,
nemusím se bát.

Meine Hoffnung
und meine Freude,
meine Stärke, mein Licht.
Christus meine Zuversicht,
auf dich vertrau' ich
und fürcht' mich nicht,
auf dich vertrau' ich
und fürcht' mich nicht.

Část IV. Požehnání a posláni

Zodpovídá: Pavel Hejzlar

Sbírka u vchodu

Sbírka, do které můžete přispět při odchodu, je určena pro podporu česko-německé mateřské školky připravované evangelickou Diakonií zde vedle evangelického kostela.

Modlitba za dnešek a zítřek

Volná modlitba

Otče náš

Požehnání a posláni

Teil IV. Segen und Sendung

Verantwortlich: Pavel Hejzlar

Türkollekte

Die Türkollekte soll für den deutsch-tschechischen Kindergarten verwendet werden, die durch die evangelische Diakonie neben der evangelischen Kirche in Vorbereitung ist.

Gebet für Heute und Morgen

Freies Gebet

Vater unser

Segen und Sendung

*1. sloka německy, 2. sloka česky, 3. sloka společně česky a německy
1. Strophe auf Deutsch, 2. Strophe auf Tschechisch, 3. Strophe zusammen*

7. Bože, chválíme Tebe / Großer Gott, wir loben Dich

*1 Bože chválíme tebe,
Pane, moc tvou velebíme,
kterou zná zem i nebe,
všem tvým skutkům se divíme;
když se vše v světě mění,
ty sám jsi bez proměny.*

*2 Vše, co jen chválit může,
cherubové, serafové,
chválí tě, velký Bože,
nebe, země zástupové,
ode všech jsi nazýván:
Svatý, Svatý, Svatý Pán.*

*3 Pane, smiluj, smiluj se,
buď s námi tvé požehnání;
oč prosíme, staniž se
podle našeho doufání.
Kdo v tě doufá samého,
neopustíš žádného.*

*Po bohoslužbě bude příležitost
ke vzájemnému osobnímu setkání
ve farním sále a/nebo v kostele...*

*1 Großer Gott, wir loben dich,
Herr, wir preisen deine Stärke.
Vor dir neigt die Erde sich
und bewundert deine Werke.
Wie du warst vor aller Zeit,
so bleibst du in Ewigkeit.*

*2 Alles, was dich preisen kann,
Cherubim und Seraphinen
stimmen dir ein Loblied an,
alle Engel, die dir dienen,
rufen dir stets ohne Ruh':
Heilig, heilig, heilig! zu.*

*3 Herr, erbarm, erbarme dich.
Lass uns deine Güte schauen;
deine Treue zeige sich,
wie wir fest auf dich vertrauen.
Auf dich hoffen wir allein;
lass uns nicht verloren sein.*

*Nach dem Gottesdienst ist die Gelegenheit
zur gegenseitigen persönlichen Begegnung
im Pfarrhaus und/oder in der Kirche...*

K obrázkům na titulní straně

„Co je zase tohle?“, asi jste se zeptali při pohledu na obrázky na titulní straně tohoto sešitu. Provokativní obrazy nebo obrazové koláže jsou v dnešním vizuálním světě běžné. Ale musíme tomu podléhat i v našich církvích?

Možná, že ale v těchto obrazech nevidíte provokaci, ale podnět k přemýšlení:

My křesťané znovu a znovu jakožto vrchol naší víry slavíme hostinu lásky, ve které nás Bůh zve k sobě a vydává se nám. A přesto my lidé toto nenápadné a tiché pozvání nechceme přijmout.

Obzvláště v nejtemnějších kapitolách našich dějin se velmi ozřejmuje, co se stane, když si vytvoříme a uctíváme naše vlastní lidská božstva. Jejich hostina není hostinou darující se, ale hostinou vyžadující a ničící: svobodu, vztahy a miliony lidských životů.

Co můžeme dnes dělat či jaké kroky smíření můžeme dnes činit, aby opět naše uctívání patřilo jen Bohu jedinému, abychom žádného člověka a žádnou věc již nikdy nepostavili na Boží místo, aby nás již žádná vina od Boha neoddělovala?

Ulrich Blobner

Zu den Bilder auf der Titelseite

„Was soll das denn?“, werden Sie sich vielleicht gefragt haben als Sie die Titelbilder auf diesem Heft gesehen haben. Provokative Bilder oder Bildzusammenstellungen gehören heute zum Alltag in unserer visuellen Welt. Aber muss das denn auch in unseren Kirchen sein?

Vielleicht können Sie aber diese Bilder nicht als Provokation sehen, sondern als einen Anstoß zum Nachdenken:

Wir Christen feiern immer wieder als einen der Höhepunkte unseres Glaubens das Mahl der Liebe, in welchem Gott uns einlädt und sich für uns hingibt. Doch oft wollen wir Menschen dieser leisen und stillen Einladung nicht folgen.

Besonders im dunkelsten Kapitel unserer Geschichte wurde sehr deutlich, was passiert, wenn wir unsere eigenen menschlichen Götter schaffen und verehren. Ihr Gastmahl ist kein schenkendes, sondern eines das fordert und zerstört: Freiheit, Beziehungen und Millionen Menschenleben.

Was können wir heute tun, welche Schritte der Versöhnung müssen wir jetzt gehen, dass wieder nur Gott allein unsere Ehre gehört, dass wir keinen Menschen und kein Ding an seine Stelle setzen, dass keine Schuld uns von ihm trennt?

Ulrich Blobner

Prameny / Quellen:

- Strana / Seite 1, Bild 1: Abendmahl, Simon Ushakov, 1685, Wikimedia, commons.wikimedia.org
- Strana / Seite 1, Bild 2: Adolf Hitler na cestě do Chebu při „pikniku“ na Antonínově výšině mezi Hazlovem a F. Láznemi 3. 10. 1938 / Adolf Hitler auf der Fahrt nach Eger bei einer Imbiss-Pause auf der Straße bei der Antonshöhe zwischen Haslau und Franzensbad am 3.10.1938. Bundesarchiv, Bild Inventar Nr.: Bild 183-H13192; www.bundesarchiv.de
- Strana / Seite 1, Bild 3: Pochod smrti z Brna do Pohřelic 30. 5. 1945 / Der Todesmarsch aus Brünn nach Pohrlitz 30. 5. 1945. Reprofoto: Mafa – Dan Materna, www.bruntal.net, promoravia.blog.cz
- Písň / Lieder Nr. 1, 4, 5, 6: Písň z Taizé / Lieder aus Taizé, www.taize.fr
- Píseň / Lied Nr. 2: Nejstarší dochovaná česká duchovní píseň („Hospodine, pomiluj ny“), asi z 10. století, v novější úpravě z počátku 19. století. / Das älteste aufbewahrte geistliche Lied („Hospodine, pomiluj ny“), ca. aus 10. Jahrhundert, in einer neueren Bearbeitung vom Beginn des 19. Jahrhundert
- Píseň / Lied Nr. 3: T Klaus Peter Hertzsch 1989, M Lob Gott getrost mit Singen (EG Nr. 243)
- Píseň / Lied Nr. 7: Kancionál č. 932 / Gotteslob Nr. 257, Evangelisches Gesangbuch Nr. 331

Kontakty / Kontakten:

- **Pavel Hejzlar**, evangelischer Pfarrer, Cheb, pavel.hejzlar@evangnet.cz
- **Petr Hruška**, katholischer Pfarrer Cheb, farar@farnostcheb.cz
- **Ulrich Blobner**, katholisch, Bad Brambach, ulrich.blobner@arcor.de
- **Gerhard Roßbach**, evangelischer Diakon i. R., Bad Elster, rossbach.gerhard@googlemail.com

Srdečné díky všem spolupracovníkům! / Ein herzliches Dankeschön an alle Mitarbeiter!